

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXIX. Ratione lucri cessantis, damnique emergentis, ex mutuo
aliquid ultra sortem, sub certis conditionibus, exigere licet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

non repetendi rem venditam : eò quòd obligatio ista fit de ratione venditionis, sufficienterque compenſetur valore rei venditæ; prior verò obligatio habeat se antecedenter ad venditionem; distinctam proinde habeat æſtimabilitatem; ita ſimiliter, &c.

350 Respondeo 2°. negando antecedens : utpote quòd ſpeculativæ quidem veritatis apparentiam habere videtur (eò quòd obligatio iſta mutuo extrinſeca eſſe videatur : utpote illud antecedens) practicè tamen non eſt admittendum, ſi non intelligatur de obligatione mutuandi paſſim omni mutuum petenti (prout in Montibus Pietatis) vel ſaltem mutuandi huic vel illi, quoties mutuum petierit, ſed de ſola obligatione hâc vice mutuandi huic perſonæ mutuum hîc & nunc petenti. Aliàs hoc prætextu ſemper palliari poſſent uſuræ. Nec prætextus iſte juſtus eſt : quia licet dicta obligatio fit pretio æſtimabilis; non alio tamen, quàm reſuſione ſortis, niſi alius cedat titulus, vel ſpecialis difficultas parandi pecuniam, diſtincta à difficultate mutuandi. Quia tunc non habetur ſpecialis ratio iſtius obligationis in contractibus mutui, magis quam venditionis : eò quòd cenſetur titulus quaſitus, non verus. Et quamvis metaphyſicè præcedat mutuum, vel venditionem proximè ſequentem, tam modica præcedentia moraliter reputatur nulla, tecluſâ ſpeciali difficultate, &c.

351 Obijcies 4°. mutuum longæ durationis non habet ſe ad mutuum parvæ durationis, ſicut mutuum in materia magna, ad mutuum in parva. Igitur ruinoſum eſt aſſertionis noſtræ fundamentum. Probatur antecedens, quia mutuum in materia magna ſufficienter compenſatur magnâ forte redditâ; mutuum verò longæ durationis non compenſatur ſufficienter ſolâ forte redditâ : ſiquidem mutuatarius ſolâ redditione ſortis, nihil reddit correfpondens obligationi non repetendi ad longum tempus.

Reſpondeo, quòd ſicuti mutuum 100. flor. compenſatur redditione 100. flor. ſic obligatio non repetendi illos ad annum (quo manſuri erant otioſi, quomodo conſiderantur in concluſione) compenſatur obligatione poſt annum reddendi illos, quidquid intra annum illum acciderit, ita ut mutuatarius, donec reddiderit, totum illorum periculum ſubire debeat.

352 Inſtabis : obligatio non repetendi ad annum plus valet, quàm obligatio non repetendi ad menſem; illud autem plus non compenſatur præciſâ redditione ſortis : utpote quâ non compenſatur privatio facultatis utendi forte, ex eaque lucrum captandi tanto tempore; quæ profeſſo privatio eſt pretio æſtimabilis.

Reſpondeo negando antecedens; ſi mutuanus non erat poſt menſem uſurus rem mutuatâ, ſed otioſam ad finem anni ſervaturus; mutuatarius verò aliunde ſupponatur toto

anno ſubjectus obligationi reſpondendi de periculo ejuſdem. Tunc enim obligatio non repetendi ad annum cenſetur ſufficienter compenſari per reciprocam obligationem proximè dictam. Nec verum eſt utendi vel lucrandi facultatem eſſe pretio æſtimabilem in dicto caſu ſupra æſtimabilitatem ſortis, & dicti periculi : neque enim ratio habetur lucrari ſolum poſſibilitate futuri; ſed in re vel in ſpe probabili de factò futuri. Hinc juxta Rotam Romanam (apud Seraphinum decif. 106. n. 6.) & praxim Romanam, Venetam, Neapolitanam, Genueſem, &c. non poteſt quis in foro externo exigere lucrum ceſſans ex mutuo, niſi probet ſe ſolum negotiari, nec uſque in præſens negotiationem abjeſſiſſe. Nec de remoto intereſſe ulla habenda eſt ratio (ait Rota Genueſis decif. 139.) ſed de proximo duntaxat.

CAPUT XXIX.

Ratione lucri ceſſantis, damniſque emergentis, ex mutuo aliquid ultra ſortem, ſub certis conditionibus, exigere licet.

Quòd liceat aliquid ultra ſortem exigere titulo damni emergentis, conveniunt omnes Doctores, traditque aperte S. Thomas q. 72. a. 2. ad 1. dicens, quòd *Ille qui mutuum dat, poteſt abſque peccato in pactum deducere. . . . recompensationem damni, per quod ſubtrahitur ſibi aliquid quod debet habere. Et probat hâc ratione : hoc enim non eſt vendere uſum pecunie, ſed damnum vitare.*

Quòd etiam liceat aliquid exigere titulo lucri ceſſantis, negat quidam Dominicus Sotus l. de juſt. q. 1. negat & plerique alii, videturque primâ facie negare S. Thomas loco citato dicens : *Recompensationem verò damni, quod conſideratur in hoc, quòd de pecunia non lucratur, non poteſt in pactum deducere. Quia non debet vendere id quod nondum habet, & poteſt impediri multipliciter ab habendo. At reverà non negat in pactum deduci poſſe recompensationem iſtius damni pro valore ſpei de lucro percipiendo; ſed ſolum vult, in pactum deduci non poſſe compenſationem totius lucri, ſolum futuri in ſpe probabili, non certâ : utpote quòd, dum non eſt niſi in ſpe, & potentia probabiliter actuanda, varièque impediibili, non tanti valet, ac ſi præſentialiter exiſteret, vel certò exiturum foret. Itaque ſanctus Doctor non negat, ſpem, & potentiam proximam lucri probabiliter futuri (quæ præſentialiter exiſtit) valere aliquid, poſſeque aliquid exigi pro valore illius; imò id virtualiter concedit q. 62. a. 4. his verbis : *Aliquis damniſcatur dupliciter. Uno modo, quia auferuntur ei id quod actu habet; & tale damnum eſt ſemper reſtituendum ſecundum recompensationem æqualis: puta ſi aliquis damniſcetur aliquem, diruens domum ejus, tenetur ad tantum, quantum valet domus. Alio modo, ſi damniſcetur aliquem, im-**

pediendo ne adipiscatur quod erat in via habendi. Et tale damnum non oportet recompensare ex aequo: quia minus est aliquid habere in virtute, quam habere actu. Qui autem est in via adipiscendi aliquid, habet illud solum secundum virtutem, vel potestatem. Et ideo si redderetur ei ut haberet hoc in actu, restituere ei quod est ablatum, non simpliciter, sed multiplicatum. Tenetur tamen aliquam recompensationem facere, secundum conditionem personarum, & negotiationum.

355 Assertionem itaque nostram, permittentem aliquid ultra sortem exigere, titulo lucri cessantis, non ad aequalitatem lucri, quod probabiliter speratur, sed pro valore spei probabilis illius (ut infra) in simili tradit S. Thomas, eamque formaliter docent Sylvester, Cajetanus, Conradus, Adrianus, Covarruvias, Navarrus, Azor, Valentia, & alii communiter. Et

356 Probatur 1°. quia qui lucrum probabiliter speratum sibi petit compensari, petit quod justum est, ne scilicet ex beneficio alteri collato damnum, seu lucri illius jacturam reportet. *Nec enim patitur aequitas, ut pro beneficio dispendium patitur, qui potius meretur premium.* cap. pervenit de fidejussoribus.

357 2°. pecunia destinata negotiationi, vel alteri lucrativae applicationi, & exinde per destinantis industriam frugifera, pluris valet, quam ipsa eadem, secundum se praecise spectata. Igitur amplioris illius valoris, deductis deducendis, compensatio merito exigitur, supra valorem pecuniae, spectatae praecise secundum se.

358 3°. certissimum videtur, spem lucri probabiliter futuri, esse pretio aestimabilem supra valorem rei, spectatae praecise secundum se: cum ex jure constet, spem probabilem capturae piscium, ex jactu retis, justo pretio vendi posse. *L. si jactum ff. de acq. empt.* Idemque est sensus omnium de probabili spe fructuum agri, vel foetuum pecoris nondum editorum, &c. Certissimum ergo pariter videtur, aliquid exigi posse pro spe illa probabili, qua mutuans se privat in gratiam mutuatarii.

359 4°. si quisquam me roget, ut, in ipsius obsequium, laborem meum omittam, vel sibi commodem instrumenta artis, quibus victum lucrari soleo; nemini dubium est, me posse cum eo pacifice de compensando mihi lucro; alias sperato ex labore illo, & instrumentis, pro valore spei, deductis deducendis. Similiter ergo in mutuo.

360 5°. omnes fatentur esse licitum pacifice de lucro cessante, quando mutuare quis compellitur per potentiam Regis, vel alterius praepotentis. Istud autem foret illicitum, si spes dicti lucri pretio aestimabilis non esset ultra sortem: cum compulsio illa non augeat valorem rei mutuatae.

361 6°. par est ratio lucri cessantis, damni-que emergentis, nec aliud est utriusque dis-

crimen, nisi quod damnum emergens sit jactura boni habitus in re, sive in actu; lucrum vero cessans sit jactura boni solum habitus in spe. Ex isto vero discrimine sequitur quidem, totum bonum speratum non posse exigi, perinde ac si esset in actu; non autem exigi non posse, secundum valorem praesentis spei: utpote quam constat de praesenti aliquid valere.

7°. jactura illius spei verè est damnum quoddam emergens: utpote jactura boni actu habitus; quippe illa habetur actu, & valet aliquid. Titulo verò damni emergentis aliquid exigi posse, nemo est qui revocat in dubium.

8°. si probabilis spes lucri non foret justus titulus pro eo aliquid exigendi, mercatores illicite venderent merces suas supra latitudinem pretii tunc currentis, quando alioqui tunc non forent vendituri, sed in praevium tempus majoris valoris servaturi. Contrarium verò constat ex cap. *naviganti* de usuris, ubi Gregorius IX. declarat, illicitum esse carius nunc merces vendere, eò quod praevideantur futurae postea cariores; cum hac tamen exceptione (quae regulam firmat in contrarium) *si tamen eas tempore contractus non fuerat venditurus.*

CAPUT XXX.

Conditiones necessario servandae ad aliquid supra sortem juste exigendum, titulo lucri cessantis, damni-que emergentis.

PRima est ut mutuum verè sit causa damni emergentis, lucri-que cessantis, ita ut mutuans damnum non incurrisset, vel lucrum probabiliter consecutus fuisset, si non mutuasset. Mutuum verò non censetur verè causa lucri cessantis, nisi dum mutuans pecuniam negotiationi, vel emptioni rei frugiferae destinatae, inde distrahit, ut eam tibi mutuet. Quia si alias cum illa pecunia non erat negotiaturus, &c. lucrum verè non dicitur illi cessare ex mutuo. Tunc proinde aliquid supra sortem exigere, praetextu lucri cessantis, usura est. Toletus l. 5. c. 33.

Secunda, ut mutuans alias penes se non habeat pecunias otiosas (id est nec destinatas negotiationi, nec familiae usibus, nec filiarum dotibus, nec casuum fortuitorum provisioni) si enim tales habeat, quas in eandem applicationem lucrativam commode substituere queat, quam pecuniam mutuatae, titulus lucri cessantis tunc fictitius est, non verus, quemadmodum & titulus damni emergentis. Neque enim mutuum tunc verè est causa lucri cessantis, magis quam damni emergentis, quia mutuum verè non obstat ne lucretur, damnum-que vitet, sed sola voluntas ipsius. Ita Cajetanus, Navarrus, Toletus, &c.

Tertia, quòd spes erat probabilis lucri ex tali pecunia futuri, si non fuisset mutuo da-